

Beslut: 2006-10-02

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 24 maj 2006

Saken

Betalningsmottagare avseende
studiehjälp till NN

Nämndens beslut

Nämnden undanröjer det överklagade beslutet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN studerade på individuella programmet vid skolan i A-stad vårterminen 2006. Betalningsmottagare av studiehjälpen var modern, MM

I en skrivelse som kom in till CSN den 8 maj 2006 begärde en socialsekreterare vid A-stad kommun att studiehjälpen skulle betalas ut till kommunen eftersom studiebidraget inte kom NN tillgodo. Skrivelsen innehåller för övrigt inga uppgifter i sak.

CSN kommunicerade MM den 8 maj 2006 uppgiften om kommande ändring av betalningsmottagare av studiebidraget.

CSN beslutade den 24 maj 2006 att ändra betalningsmottagare fr.o.m. den 24 maj 2006 till att vara A-stad kommun.

MM överklagade den 30 maj 2006 CSN:s beslut och anförde i huvudsak följande. NN är mycket omogen när det gäller pengars värde. Det borde vara möjligt för MM att låta familjehemmet ta hand om pengarna och fördela dem till NN. Ett annat alternativ är att MM ger NN pengar när NN behöver köpa något.

CSN överlämnade överklagandet den 20 juli och ett yttrande den 29 augusti 2006.

MM lämnade den 8 september 2006 synpunkter på CSN:s yttrande.

CSN anförde den 11 september 2006 följande: Redan det förhållandet att socialtjänsten medverkat till att den studerande bor hos någon annan än sin förälder bör anses vara en indikation på att studiehjälpen kan komma att betalas ut till socialnämnden eller någon annan istället för föräldern för att användas till den omyndiges utbildning eller uppehälle. Det skilda boendet är dock inte ensamt tillräckligt skäl för att betala ut till någon annan än vårdnadshavaren, utan det ska av ansökan framgå att en sådan åtgärd är att föredra framför att fortsätta att betala ut till denne. – I det aktuella ärendet anges i ansökan från socialtjänsten i A-stad att pengarna bör betalas ut till dem för att komma eleven tillgodo. Enligt CSN:s bedömning utgör det förhållandet att eleven inte bor hos vårdnadshavaren och att socialtjänsten har gjort bedömningen att studiebidraget inte kommer eleven tillgodo om det betalas ut till elevens mor, sammantaget sådana särskilda skäl som medger att studiebidraget får betalas ut till socialtjänsten för att användas till den omyndiges utbildning och uppehälle.

Författningsbestämmelser

Av 2 kap. 33 § studiestödsförordningen (2000:655) framgår att studiehjälp som huvudregel ska betalas ut till den studerandes vårdnadshavare eller, om den studerande är myndig, till honom eller henne själv. Om det finns särskilda skäl, kan studiehjälp för en omyndig studerande betalas ut till en socialnämnd eller någon annan för att användas till den omyndiges utbildning och uppehälle.

Nämndens bedömning

Möjlighet för en socialnämnd att uppbära förmåner för en omyndig finns bl.a. i 5 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag och 8 § lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag. Det krävs i dessa fall att det föreligger synnerliga skäl för att ett sådant beslut ska få fattas av Försäkringskassan. Om barnet genom socialnämndens försorg placerats i enskilt hem krävs, 4 § respektive 8 §, inte några synnerliga skäl för att den som fostrar barnet ska få uppbära barnbidraget eller det förlängda bidraget.

Av lagmotiven till regeln om utbetalning av barnbidrag till socialnämnd (prop. 1947:220 s. 62, 94-95, 104 och prop. 1979/80:1 s. 635) framgår att ett ingrepp i den enskilda familjens hushållning av ifrågavarande art bör betraktas som en fråga av principiellt samma natur som ärenden rörande barns och ungdoms omhändertagande. Endast när starka skäl föreligger bör åtgärden företagas. Ett ingripande bör ej ske för att åstadkomma viss användning av bidraget eller för att i allmänhet åstadkomma en klokare hushållning. Ett synnerligt skäl kan t.ex. vara att det är klarlagt att barnets bidrag används för att finansiera missbruk av alkohol eller narkotika, äventyrligt spel e.d. Andra exempel som ges på fall där tillämpning kan bli aktuell är att bidragsmottagaren grovt missbrukat bidraget, allvarligt vanvårdat barnet eller hemfallit åt missbruk av rusgivande medel.

I rättspraxis – se Regeringsrättens årsbok 1977 referat 69, som gällde en motsvarande bestämmelse i lagen (1964:143) om bidragsförskott – har det skälet

inte accepterats att vårdnadshavaren genom uteblivna hyresbetalningar och därav föranledd risk för vräkning från bostaden kommit att äventyra barnens bästa.

Reglerna i studiestödsförordningen har fått en annorlunda utformning, där det krävs särskilda skäl för att betala ut bidraget till en socialnämnd eller till annan, exempelvis ett familjehem. Enligt nämndens uppfattning kan ändå regleringen när det gäller barnbidrag och förlängt barnbidrag användas vid tolkningen av vilka skäl som krävs. Utbetalning av studiehjälp till ett familjehem framstår som en i många fall naturlig åtgärd när den unge stadigvarande vistas i familjehemmet. Utbetalning till en socialnämnd bör däremot vara en undantagssituation.

Vid CSN:s prövning av om studiehjälp ska betalas ut till en socialnämnd ska finnas väl dokumenterade och kommunicerade sakuppgifter som kan läggas till grund för myndighetens ställningstagande om det finns särskilda skäl eller inte. Det bör framhållas att det är CSN, inte socialnämnden, som avgör om skälen är tillräckliga.

I det här aktuella fallet har CSN beslutat om ändrad betalningsmottagare utan annan utredning än ett brev från en socialsekreterare, enligt vilket "studiebidraget inte kommer NN till godo". Denna utredning är inte tillräcklig för att läggas till grund för ett beslut att betala ut studiehjälpen till socialnämnden.

I efterhand har framkommit att NN i maj 2006 placerades i ett jourhem i avvaktan på familjehemsplacering. Den närmare anledningen till denna frivilliga placering framgår inte av handlingarna. Inte heller i övrigt har sådana skäl framkommit som krävs för att studiehjälpen ska betalas ut till socialnämnden. Beslutet härom ska därför undanröjas.

Mats Törnered

Karin Nyström

Beslutet har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Birgitta Eriksson (ersättare för Margareta Lindhagen), Ulrika Lindmark, Fredrik Pettersson, Christian Sjöstrand och Margareta Söderström

Föredragande: Karin Nyström

Kopia till CSN